Oikeustapauskokoelma

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
MACIEJ SZPUNAR
10 päivänä tammikuuta 2019[1]

**Asia C-136/17**

**G. C.,**
**A. F.,**
**B. H.,**
**E. D.**
**vastaan**
**Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL)**
**Premier ministren ja**
**Google Inc:n osallistuessa asian käsittelyyn**

(Ennakkoratkaisupyyntö – Conseil d'État (ylin hallintotuomioistuin, Ranska))

Ennakkoratkaisupyyntö – Henkilötiedot – Tietojenkäsittely – internethakukoneen ylläpitäjä – Hakutulosten luettelosta poistamista koskeva pyyntö – Velvollisuuden ulottuvuus – Henkilötietojen käsittely ainoastaan journalistisia tarkoituksia tai taiteellisen tai kirjallisen ilmaisun tarkoituksia varten

## I Johdanto

1. Yksityiselämän kunnioittamista ja henkilötietojen suojaa koskevan oikeuden yhteensovittaminen tiedonsaantioikeuden ja sananvapauden kanssa internetaikakaudella on yksi nykyajan suurimmista haasteista. Siksi ei olekaan yllättävää, että viime vuosina unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi on saatettu useita näihin ongelmiin liittyviä oikeudellisia kysymyksiä.

2. Kun tällainen kysymys on saatu ratkaistuksi ja hoidetuksi, nousee esiin uusia kysymyksiä. Tämä ilmiö korostuu entistä voimakkaammin siksi, että oikeussääntöjä ei useinkaan ole annettu internetaikakautta varten. Pääasia, aivan kuten asia C-507/17, Google (linkkien poistamisen alueellinen ulottuvuus), jossa esitän ratkaisuehdotukseni samana päivänä kuin nyt käsiteltävässä asiassa, on siitä hyvä esimerkki: miten ja missä määrin tietosuojasta vuonna 1995 annetussa direktiivissä eli direktiivissä 95/46/EY[2] asetettuja velvollisuuksia voidaan soveltaa Googlen – joka on vuonna 1998 perustettu yritys – kaltaiseen hakukoneeseen?

1 Alkuperäinen kieli: ranska.

2 Yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta 24.10.1995 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EYVL 1995, L 281, s. 31).

3. Unionin tuomioistuin katsoi 13.5.2014 antamassaan periaatteellisesti merkittävässä tuomiossa Google Spain ja Google,[3] että direktiivin 95/46 12 artiklan b alakohdan ja 14 artiklan ensimmäisen kohdan a alakohdan nojalla yksilön ”oikeus tulla unohdetuksi”[4] voi velvoittaa hakukoneen ylläpitäjän poistamaan linkit tätä koskeviin tietoihin.[5] Käsiteltävä asia on jatkoa kyseiselle tuomiolle. Sen antamisen jälkeen on herännyt monia uusia kysymyksiä, jotka koskevat erityisesti rotuun tai etniseen alkuperään, poliittisiin mielipiteisiin sekä uskonnolliseen tai filosofiseen vakaumukseen liittyvien niin sanottujen arkaluonteisten tietojen käsittelyä.

4. Tulkitessani olemassa olevaa oikeutta viittaan tästä syystä myös sekä voimassa olevaan lainsäädäntöön että tuomiossa Google Spain ja Google siitä tehtyyn tulkintaan.[6]

5. Lyhyesti sanoen ehdotukseni unionin tuomioistuimelle on kaksiosainen: yhtäältä hakukoneen ylläpitäjän on yleisesti ottaen poistettava pyynnöstä järjestelmällisesti internetlinkit arkaluonteisiin tietoihin ja toisaalta sananvapautta on kunnioitettava. Tässä yhteydessä kehotan unionin tuomioistuinta ottamaan tuomionsa Google Spain ja Google[7] tulkinnassa sananvapauden asianmukaisesti huomioon.

## II Asiaa koskevat oikeussäännöt

### *A Unionin oikeus*

#### *1. Direktiivi 95/46*

6. Direktiivin 95/46 1 artiklan mukaan direktiivin tavoitteena on turvata henkilötietojen käsittelyssä yksilöille heidän perusoikeutensa ja -vapautensa ja erityisesti heidän oikeutensa yksityisyyteen sekä poistaa esteet näiden tietojen vapaalta liikkuvuudelta.

7. Direktiivin 95/46 2 artiklan mukaan ”[kyseisessä] direktiivissä tarkoitetaan:

a) ’henkilötiedoilla’ kaikenlaisia tunnistettua tai tunnistettavissa olevaa luonnollista henkilöä (’rekisteröity’) koskevia tietoja; tunnistettavissa olevana pidetään henkilöä, joka voidaan suoraan tai epäsuorasti tunnistaa, erityisesti henkilönumeron taikka yhden tai useamman hänelle tunnusomaisen fyysisen, fysiologisen, psyykkisen, taloudellisen, kulttuurillisen tai sosiaalisen tekijän perusteella,

b) ’henkilötietojen käsittelyllä’ (’käsittely’) kaikenlaisia sellaisia toimintoja tai toimintojen kokonaisuuksia, joita kohdistetaan henkilötietoihin joko automaattisen tietojenkäsittelyn avulla tai manuaalisesti, kuten tietojen kerääminen, tallentaminen, järjestäminen, säilyttäminen, muokkaaminen tai muuttaminen, tiedon haku, kysely, käyttö, luovuttaminen siirtämällä, levittämällä tai asettamalla muutoin saataville, yhteensovittaminen tai yhdistäminen sekä suojaaminen, poistaminen tai tuhoaminen,

– –

3 C-131/12, EU:C:2014:317.

4 Vaikka tässä tuomiossa ei lainkaan mainita tällaista ilmaisua, sitä käytetään yleisesti ja se on jopa otettu johdettuun oikeuteen: ks. luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta 27.4.2016 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 (yleinen tietosuoja-asetus) (EUVL 2016, L 119, s. 1) ja oikaisu (EUVL 2016, L 127, s. 2) 17 artikla.

5 Palaan tähän tuomioon tarkemmin oikeudellisessa analyysissä.

6 Tuomio 13.5.2014 (C-131/12, EU:C:2014:317).

7 Tuomio 13.5.2014 (C-131/12, EU:C:2014:317).

d) ’rekisterinpitäjällä’ luonnollista tai oikeushenkilöä, julkista viranomaista, virastoa tai muuta toimielintä, joka, yksin tai yhdessä toisten kanssa, määrittelee henkilötietojen käsittelyn tarkoituksen ja keinot; jos käsittelyn tarkoitus ja keinot määritellään kansallisilla tai yhteisön laeilla tai asetuksilla, rekisterinpitäjä tai erityiset perusteet rekisterinpitäjän nimeämiseksi voidaan vahvistaa kansallisten tai yhteisön säännösten mukaisesti,

– –

h) ’rekisteröidyn suostumuksella’ kaikenlaista vapaaehtoista, yksilöityä ja tietoista tahdon ilmaisua, jolla rekisteröity hyväksyy henkilötietojensa käsittelyn”.

8. Kyseisen direktiivin 3 artiklan, jonka otsikko on ”Soveltamisala”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tätä direktiiviä sovelletaan osittain tai kokonaan automatisoituun tietojenkäsittelyyn sekä sellaisten henkilötietojen manuaaliseen käsittelyyn, jotka muodostavat rekisterin osan tai joiden on tarkoitus muodostaa rekisterin osa.”

9. Mainitun direktiivin 4 artiklassa, jonka otsikko on ”Sovellettava kansallinen oikeus”, säädetään seuraavaa:

”1. Kunkin jäsenvaltion on sovellettava henkilötietojen käsittelyyn kansallisia säännöksiä, jotka se antaa tämän direktiivin mukaisesti, jos

a) käsittely suoritetaan kyseisen jäsenvaltion alueella sijaitsevassa rekisterinpitäjän toimipaikassa tapahtuvan toiminnan yhteydessä; jos sama rekisterinpitäjä on sijoittautunut usean jäsenvaltion alueelle, sen on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että kussakin toimipaikassa noudatetaan sovellettavan kansallisen oikeuden mukaisia velvoitteita,

– –”

10. Direktiivin 95/46 II luvun I jaksossa, jonka otsikko on ”Tietojen laatua koskevat periaatteet”, olevassa 6 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on säädettävä siitä, että

a) henkilötietoja käsitellään asianmukaisesti ja laillisesti,

b) henkilötiedot kerätään tiettyä nimenomaista ja laillista tarkoitusta varten, eikä niitä myöhemmin saa käsitellä näiden tarkoitusten kanssa yhteensopimattomalla tavalla. Myöhempää käsittelyä historiantutkimusta taikka tilastollisia tai tieteellisiä tarkoituksia varten ei pidetä yhteensopimattomana, sillä edellytyksellä, että jäsenvaltiot toteuttavat tarpeelliset suojatoimet,

c) henkilötiedot ovat asianmukaisia, olennaisia eivätkä liian laajoja siihen tarkoitukseen, mihin ne on kerätty ja missä niitä myöhemmin käsitellään,

d) henkilötiedot ovat täsmällisiä ja tarvittaessa päivitettyjä; on tehtävä kaikki mahdollinen sen varmistamiseksi, että niihin tarkoituksiin nähden virheelliset tai puutteelliset tiedot, joita varten tiedot kerättiin tai joissa niitä myöhemmin käsitellään, poistetaan tai oikaistaan,

e) henkilötiedot säilytetään muodossa, josta rekisteröity on tunnistettavissa ainoastaan sen ajan, kuin on tarpeen niiden tarkoitusten toteuttamista varten, joita varten tiedot kerättiin tai joissa niitä myöhemmin käsitellään. Jäsenvaltiot toteuttavat niiden henkilötietojen tarpeelliset suojatoimet, joita säilytetään edellä tarkoitettua aikaa kauemmin historiantutkimusta taikka tilastollisia tai tieteellisiä tarkoituksia varten.

2. Rekisterinpitäjän on huolehdittava 1 kohdan noudattamisesta.”

11. Direktiivin 95/46 II luvun II jaksossa, jonka otsikko on ”Tietojenkäsittelyn laillisuutta koskevat periaatteet”, olevassa 7 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on säädettävä siitä, että henkilötietoja voidaan käsitellä ainoastaan,

– –

f) jos käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän tai tiedot saavan sivullisen oikeutetun intressin toteuttamiseksi, paitsi milloin tämän intressin syrjäyttävät rekisteröidyn 1 artiklan 1 kohdan perusteella suojaa tarvitsevat intressit ja perusoikeudet ja -vapaudet.”

12. Direktiivin 95/46 II luvun III jaksoon, jonka otsikko on ”Tietojenkäsittelyn erityiset ryhmät”, sisältyvät 8 ja 9 artikla. Kyseisen direktiivin 8 artiklassa, jonka otsikko on ”Erityisiä tietoryhmiä koskeva tietojenkäsittely” säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on kiellettävä sellaisten henkilötietojen käsittely, jotka koskevat rotua tai etnistä alkuperää, poliittisia mielipiteitä, uskonnollista tai filosofista vakaumusta tai ammattiliittoon kuulumista, sekä terveyteen ja seksuaaliseen käyttäytymiseen liittyvien tietojen käsittely.

2. Edellä 1 kohtaa ei sovelleta, jos

a) rekisteröity on antanut nimenomaisen suostumuksensa kyseiseen käsittelyyn, paitsi jos jäsenvaltion lainsäädännössä säädetään, että 1 kohdassa tarkoitettua kieltoa ei voida poistaa rekisteröidyn suostumuksella,

tai

b) käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän erityisten oikeuksien ja velvoitteiden noudattamiseksi työoikeuden alalla, siltä osin kuin se sallitaan kansallisessa lainsäädännössä, jolla säädetään riittävistä suojatoimista,

tai

c) käsittely on tarpeen rekisteröidyn tai jonkun toisen henkilön elintärkeiden etujen suojaamiseksi, jos rekisteröity on fyysisesti tai juridisesti estynyt antamasta suostumustaan,

tai

d) käsittely suoritetaan poliittisen, filosofisen, uskonnollisen tai ammattiliittotoimintaan liittyvän säätiön, yhdistyksen tai muun voittoa tavoittelemattoman yhteisön laillisen toiminnan yhteydessä ja asianmukaisin suojatoimin, sillä edellytyksellä, että käsittely koskee ainoastaan näiden yhteisöjen jäseniä tai henkilöitä, joilla on yhteisöihin säännölliset, yhteisöjen tarkoituksiin liittyvät yhteydet, ja että tietoja ei luovuteta sivullisille ilman rekisteröityjen suostumusta,

tai

e) käsittely koskee tietoja, jotka rekisteröity on nimenomaisesti saattanut julkisiksi, tai jos käsittely on tarpeen oikeusvaateen laatimiseksi, esittämiseksi tai puolustamiseksi.

– –

4. Ottaen huomioon tarvittavat suojatoimet jäsenvaltiot voivat, tärkeää yleistä etua koskevasta syystä, toteuttaa muita kuin 2 kohdassa säädettyjä poikkeuksia joko kansallisella lailla tai valvontaviranomaisen päätöksellä.

5. Rikoksiin, tuomioihin tai turvallisuutta koskeviin toimenpiteisiin liittyvää tietojenkäsittelyä voidaan suorittaa ainoastaan julkisen viranomaisen valvonnassa tai, jos kansallisessa lainsäädännössä säädetään erityisistä tarpeellisista suojatoimista, jäsenvaltion myöntämissä näiden suojatoimien kattamissa poikkeuksissa. Täydellistä rikosrekisteriä ei kuitenkaan saa pitää kuin julkisen viranomaisen valvonnassa.

Jäsenvaltiot voivat säätää siitä, että myös hallinnollisiin sanktioihin tai siviiliprosesseihin liittyviä tietoja on käsiteltävä julkisen viranomaisen valvonnassa.

6. Komissiolle on ilmoitettava 4 ja 5 kohdan nojalla toteutetuista 1 kohdan poikkeuksista.

_ _”

13. Direktiivin 95/46 9 artiklassa, jonka otsikko on ”Henkilötietojen käsittely ja ilmaisuvapaus”, säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on säädettävä ainoastaan journalistisia tarkoituksia tai taiteellisen tai kirjallisen ilmaisun tarkoituksia varten toteutettua henkilötietojen käsittelyä varten poikkeuksista ja vapautuksista tästä luvusta, IV luvusta ja VI luvusta, ainoastaan jos ne osoittautuvat välttämättömiksi yksityisyyttä koskevan oikeuden ja ilmaisuvapautta koskevien sääntöjen yhteensovittamisessa.”

14. Kyseisen direktiivin 12 artiklassa, jonka otsikko on ”Tiedonsaantioikeus”, säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on taattava rekisteröidylle oikeus saada rekisterinpitäjältä

_ _

b) tapauskohtaisesti, sellaiset tiedot oikaistuiksi, poistetuiksi tai suojatuiksi, joiden käsittely ei ole tämän direktiivin mukaista, erityisesti tietojen puutteellisen tai virheellisen luonteen vuoksi;

_ _”

15. Saman direktiivin 14 artiklassa, jonka otsikko on ”Rekisteröidyn oikeus vastustaa henkilötietojensa käsittelyä”, säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on turvattava rekisteröidylle oikeus

a) ainakin 7 artiklan e ja f alakohdassa tarkoitetuissa tapauksissa millä hetkellä tahansa vastustaa itseään koskevien tietojen käsittelyä tilanteeseensa liittyvien huomattavan tärkeiden ja perusteltujen syiden vuoksi, paitsi milloin kansallisessa lainsäädännössä toisin säädetään. Jos vastustus on perusteltua, rekisterinpitäjä ei enää saa käsitellä kyseisiä tietoja,

_ _”

16. Direktiivin 95/46 28 artiklassa, jonka otsikko on ”Valvontaviranomainen”, säädetään seuraavaa:

”1. Kunkin jäsenvaltion on säädettävä siitä, että jäsenvaltioiden tämän direktiivin mukaisesti toteuttamien toimenpiteiden soveltamista sen alueella valvoo yksi tai useampi julkinen viranomainen.

_ _

3. Kullakin valvontaviranomaisella on erityisesti oltava:

– tutkintavaltuudet, kuten valtuudet saada käsiteltäviä tietoja ja kerätä kaikki valvontatehtävänsä suorittamiseksi tarvittavat tiedot,

– tehokkaat toimintavaltuudet, kuten esimerkiksi valtuudet – – määrätä tietojen suojaamisesta, poistamisesta tai tuhoamisesta tai kieltää käsittely väliaikaisesti tai lopullisesti – –,

– –

Valvontaviranomaisen päätöksistä, jotka antavat aihetta valituksiin, voi valittaa tuomioistuimeen.

4. Kuka tahansa henkilö tai häntä edustava yhdistys voi esittää valvontaviranomaiselle oikeuksiensa ja vapauksiensa suojelua henkilötietojen käsittelyn osalta koskevan vaateen. Rekisteröidylle ilmoitetaan vaateen seurauksista.

– –

6. Riippumatta kyseessä olevaan käsittelyyn sovellettavasta kansallisesta oikeudesta valvontaviranomainen on toimivaltainen käyttämään jäsenvaltionsa alueella valtuuksia, jotka sille kuuluvat 3 kohdan mukaisesti. Toisen jäsenvaltion viranomainen voi pyytää valvontaviranomaista käyttämään valtuuksiaan.

Valvontaviranomaisten on oltava yhteistyössä keskenään siinä määrin kuin on tarpeen tehtäviensä suorittamiseksi, erityisesti vaihtamalla hyödyllisiä tietoja.

– –”

*2. Asetus 2016/679*

17. Asetusta 2016/679 on sovellettu sen 99 artiklan 2 kohdan nojalla 25.5.2018 alkaen. Kyseisen asetuksen 94 artiklan 1 kohdassa säädetään, että direktiivi 95/46 kumotaan samasta päivästä lukien.

18. Kyseisen asetuksen 9 artiklassa, jonka otsikko on ”Erityisiä henkilötietoryhmiä koskeva käsittely”, säädetään seuraavaa:

”1. Sellaisten henkilötietojen käsittely, joista ilmenee rotu tai etninen alkuperä, poliittisia mielipiteitä, uskonnollinen tai filosofinen vakaumus tai ammattiliiton jäsenyys sekä geneettisten tai biometristen tietojen käsittely henkilön yksiselitteistä tunnistamista varten tai terveyttä koskevien tietojen taikka luonnollisen henkilön seksuaalista käyttäytymistä ja suuntautumista koskevien tietojen käsittely on kiellettyä.

2. Edellä olevaa 1 kohtaa ei sovelleta, jos sovelletaan jotakin seuraavista:

a) rekisteröity on antanut nimenomaisen suostumuksensa kyseisten henkilötietojen käsittelyyn yhtä tai useampaa tiettyä tarkoitusta varten, paitsi jos unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä säädetään, että 1 kohdassa tarkoitettua kieltoa ei voida kumota rekisteröidyn suostumuksella;

– –

e) käsittely koskee henkilötietoja, jotka rekisteröity on nimenomaisesti saattanut julkisiksi;

– –

g) käsittely on tarpeen tärkeää yleistä etua koskevasta syystä unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön nojalla, edellyttäen että se on oikeasuhteinen tavoitteeseen nähden, siinä noudatetaan keskeisiltä osin oikeutta henkilötietojen suojaan ja siinä säädetään asianmukaisista ja erityisistä toimenpiteistä rekisteröidyn perusoikeuksien ja etujen suojaamiseksi;

_ _”

19. Kyseisen asetuksen 10 artiklassa, jonka otsikko on ”Rikostuomioihin ja rikkomuksiin liittyvien henkilötietojen käsittely”, säädetään seuraavaa:

”Rikostuomioihin ja rikkomuksiin tai niihin liittyviin turvaamistoimiin liittyvien henkilötietojen käsittely 6 artiklan 1 kohdan perusteella suoritetaan vain viranomaisen valvonnassa tai silloin, kun se sallitaan unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä, jossa säädetään asianmukaisista suojatoimista rekisteröidyn oikeuksien ja vapauksien suojelemiseksi. Kattavaa rikosrekisteriä pidetään vain julkisen viranomaisen valvonnassa.”

20. Saman asetuksen 17 artiklassa, jonka otsikko on ”Oikeus tietojen poistamiseen (’oikeus tulla unohdetuksi’)”, säädetään seuraavaa:

”1. Rekisteröidyllä on oikeus saada rekisterinpitäjä poistamaan rekisteröityä koskevat henkilötiedot ilman aiheetonta viivytystä, ja rekisterinpitäjällä on velvollisuus poistaa henkilötiedot ilman aiheetonta viivytystä, edellyttäen että jokin seuraavista perusteista täyttyy:

a) henkilötietoja ei enää tarvita niihin tarkoituksiin, joita varten ne kerättiin tai joita varten niitä muutoin käsiteltiin;

b) rekisteröity peruuttaa suostumuksen, johon käsittely on perustunut 6 artiklan 1 kohdan a alakohdan tai 9 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaisesti, eikä käsittelyyn ole muuta laillista perustetta;

c) rekisteröity vastustaa käsittelyä 21 artiklan 1 kohdan nojalla eikä käsittelyyn ole olemassa perusteltua syytä tai rekisteröity vastustaa käsittelyä 21 artiklan 2 kohdan nojalla;

d) henkilötietoja on käsitelty lainvastaisesti;

e) henkilötiedot on poistettava unionin oikeuteen tai jäsenvaltion lainsäädäntöön perustuvan rekisterinpitäjään sovellettavan lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi;

f) henkilötiedot on kerätty 8 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisen yhteydessä.

2. Jos rekisterinpitäjä on julkistanut henkilötiedot ja sillä on 1 kohdan mukaisesti velvollisuus poistaa tiedot, sen on käytettävissä oleva teknologia ja toteuttamiskustannukset huomioon ottaen toteutettava kohtuulliset toimenpiteet, muun muassa tekniset toimet, ilmoittaakseen henkilötietoja käsitteleville rekisterinpitäjille, että rekisteröity on pyytänyt kyseisiä rekisterinpitäjiä poistamaan näihin henkilötietoihin liittyvät linkit tai näiden henkilötietojen jäljennökset tai kopiot.

3. Edellä olevaa 1 ja 2 kohtaa ei sovelleta, jos käsittely on tarpeen

a) sananvapautta ja tiedonvälityksen vapautta koskevan oikeuden käyttämiseksi;

b) rekisterinpitäjään sovellettavaan unionin oikeuteen tai jäsenvaltion lainsäädäntöön perustuvan, käsittelyä edellyttävän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi tai jos käsittely tapahtuu yleistä etua koskevan tehtävän suorittamista tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämistä varten;

c) kansanterveyteen liittyvää yleistä etua koskevista syistä 9 artiklan 2 kohdan h ja i alakohdan sekä 9 artiklan 3 kohdan mukaisesti;

d) yleisen edun mukaisia arkistointitarkoituksia taikka tieteellisiä tai historiallisia tutkimustarkoituksia tai tilastollisia tarkoituksia varten 89 artiklan 1 kohdan mukaisesti, jos 1 kohdassa tarkoitettu oikeus todennäköisesti estää kyseisen käsittelyn tai vaikeuttaa sitä suuresti; tai

e) oikeudellisen vaateen laatimiseksi, esittämiseksi tai puolustamiseksi.”

21. Asetuksen 2016/679 18 artiklassa, jonka otsikko on ”Oikeus käsittelyn rajoittamiseen”, säädetään seuraavaa:

”1. Rekisteröidyllä on oikeus siihen, että rekisterinpitäjä rajoittaa käsittelyä, jos kyseessä on yksi seuraavista:

a) rekisteröity kiistää henkilötietojen paikkansapitävyyden, jolloin käsittelyä rajoitetaan ajaksi, jonka kuluessa rekisterinpitäjä voi varmistaa niiden paikkansapitävyyden;

b) käsittely on lainvastaista ja rekisteröity vastustaa henkilötietojen poistamista ja vaatii sen sijaan niiden käytön rajoittamista;

– –

d) rekisteröity on vastustanut henkilötietojen käsittelyä 21 artiklan 1 kohdan nojalla odotettaessa sen todentamista, syrjäyttävätkö rekisterinpitäjän oikeutetut perusteet rekisteröidyn perusteet.

2. Jos käsittelyä on rajoitettu 1 kohdan nojalla, näitä henkilötietoja saa, säilyttämistä lukuun ottamatta, käsitellä ainoastaan rekisteröidyn suostumuksella taikka oikeudellisen vaateen laatimiseksi, esittämiseksi tai puolustamiseksi tahi toisen luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön oikeuksien suojaamiseksi tai tärkeää unionin tai jäsenvaltion yleistä etua koskevista syistä.

3. Jos rekisteröity on saanut käsittelyn rajoitetuksi 1 kohdan nojalla, rekisterinpitäjän on tehtävä rekisteröidylle ilmoitus, ennen kuin käsittelyä koskeva rajoitus poistetaan.”

22. Kyseisen asetuksen 21 artiklan, jonka otsikko on ”Vastustamisoikeus”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Rekisteröidyllä on oikeus henkilökohtaiseen erityiseen tilanteeseensa liittyvällä perusteella milloin tahansa vastustaa häntä koskevien henkilötietojen käsittelyä, joka perustuu 6 artiklan 1 kohdan e tai f alakohtaan, kuten näihin säännöksiin perustuvaa profilointia. Rekisterinpitäjä ei saa enää käsitellä henkilötietoja, paitsi jos rekisterinpitäjä voi osoittaa, että käsittelyyn on olemassa huomattavan tärkeä ja perusteltu syy, joka syrjäyttää rekisteröidyn edut, oikeudet ja vapaudet tai jos se on tarpeen oikeusvaateen laatimiseksi, esittämiseksi tai puolustamiseksi.”

23. Kyseisen asetuksen 85 artiklassa, jonka otsikko on ”Käsittely ja sananvapaus ja tiedonvälityksen vapaus”, säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on lainsäädännöllä sovitettava yhteen tämän asetuksen mukainen oikeus henkilötietojen suojaan sekä oikeus sananvapauteen ja tiedonvälityksen vapauteen, mukaan lukien käsittely journalistisia tarkoituksia ja akateemisen, taiteellisen tai kirjallisen ilmaisun tarkoituksia varten.

2. Käsittelylle journalistisia tarkoituksia varten tai akateemisen, taiteellisen tai kirjallisen ilmaisun tarkoituksia varten jäsenvaltioiden on säädettävä vapautuksia tai poikkeuksia II luvun (periaatteet), III luvun (rekisteröidyn oikeudet), IV luvun (rekisterinpitäjä ja henkilötietojen käsittelijä), V luvun (henkilötietojen siirto kolmansiin maihin tai kansainvälisille järjestöille), VI luvun (riippumattomat valvontaviranomaiset), VII luvun (yhteistyö ja yhdenmukaisuus) ja IX luvun (tietojenkäsittelyyn liittyvät erityistilanteet) säännöksiin, jos ne ovat tarpeen henkilötietojen suojaa koskevan oikeuden sovittamiseksi yhteen sananvapauden ja tiedonvälityksen vapauden kanssa.

3. Jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle 2 kohdan nojalla antamansa säännökset tiedoksi ja niiden mahdolliset myöhemmät muutokset mahdollisimman pian.”

### *B Ranskan oikeus*

24. Direktiivi 95/46 saatettiin osaksi Ranskan oikeutta tietojenkäsittelystä, tiedostoista ja perusvapauksista 6.1.1978 annetulla lailla nro 78-17 (loi nº 78-17 du 6 janvier 1978 relative à l’informatique, aux fichiers et aux libertés).

## III Tosiseikat ja pääasian käsittelyn vaiheet

25. G. C., A. F., B. H. ja E. D. ovat kaikki pyytäneet Google LLC -yhtiötä poistamaan sen ylläpitämällä hakukoneella heidän nimillään tehdyn haun johdosta näkyvästä hakutulosten luettelosta useita linkkejä, jotka johtavat sivullisten julkaisemille internetsivuille, mihin kyseinen yhtiö ei ole suostunut.

26. G. C. pyysi erityisesti poistamaan hakutulosten luettelosta linkin Youtube-kanavalla 18.2.2011 salanimellä julkaistuun satiiriseen valokuvamontaasiin, jossa hänen kuvaansa on käsitelty siten, että hän näyttää olevan kunnan pormestarin, jonka kansliapäällikkönä hän toimi, vieressä, ja samassa yhteydessä viitataan nimenomaisesti hänen intiimiin suhteeseensa pormestariin ja siihen, mikä vaikutus tällä suhteella on ollut hänen omaan poliittiseen uraansa. Tämä valokuvamontaasi ladattiin verkkoon kantonin vaaleihin liittyneen vaalikampanjan yhteydessä G. C:n ollessa ehdokkaana. Siinä vaiheessa, kun asianomaisen henkilön esittämä hakutulosten luettelosta poistamista koskeva pyyntö hylättiin, häntä ei ollut valittu vaaleissa, hän ei ollut ehdokkaana paikallisvaaleissa eikä hän hoitanut enää tehtäviä kunnan pormestarin kansliapäällikkönä.

27. A. F. pyysi poistamaan hakutulosten luettelosta linkit Libération-sanomalehdessä 9.9.2008 ilmestyneeseen artikkeliin, joka julkaistiin Centre contre les manipulations mentalesin (CCMM) internetsivuilla ja joka liittyi erään skientologiakirkon jäsenen itsemurhaan joulukuussa 2006. A. F. mainittiin tässä artikkelissa henkilönä, joka vastasi skientologiakirkon suhdetoiminnasta, mistä tehtävästä hän on sittemmin luopunut. Riidanalaisen artikkelin kirjoittaja toteaa lisäksi, että hän oli ottanut A. F:ään yhteyttä kuullakseen hänen versionsa tosiseikoista, ja kertoo tässä yhteydessä saamansa tiedot.

28. B. H. pyysi poistamaan hakutulosten luettelosta linkit lähinnä lehdistössä julkaistuihin artikkeleihin, jotka liittyivät kesäkuussa 1995 aloitettuun esitutkintaan, joka koski republikaanipuolueen (parti républicain (PR)) rahoitusta ja jonka yhteydessä häntä ja useita liikemiehiä ja poliitikkoja vastaan nostettiin syyte. Häntä koskeva menettely oli päätetty asian käsittelyn raukeamisesta 26.2.2010 annetulla määräyksellä. Suurin osa riidanalaisista linkeistä johtaa artikkeleihin, jotka ovat esitutkinnan aloittamisen ajoilta, eikä niissä näin ollen kerrota menettelyn lopputuloksesta.

29. E. D. pyysi poistamaan hakutulosten luettelosta linkit kahteen Nice Matin- ja Figaro-sanomalehdissä julkaistuun artikkeliin, joissa kerrotaan rikosoikeudenkäynnistä, jossa hänet tuomittiin seitsemän vuoden vankeusrangaistukseen ja lisäksi kymmeneksi vuodeksi sosiaaliviranomaisten ja tuomioistuimen seurantaan alle 15-vuotiaisiin kohdistuneiden seksuaalirikosten vuoksi. Toisessa näistä oikeudenkäyntiä kuvaavista artikkeleista mainitaan lisäksi lukuisia E. D:hen liittyviä intiimejä yksityiskohtia, jotka olivat ilmenneet oikeudenkäynnin aikana.

30. Googlen hylättyä kantajien pyynnön he tekivät Commission nationale de l'informatique et des libertés'lle (tietojenkäsittelystä ja perusvapauksista vastaava kansallinen elin, jäljempänä CNIL) kanteluja, joissa vaadittiin mainitun yhtiön velvoittamista poistamaan kyseiset linkit hakutulosten luettelosta. CNIL:n puheenjohtaja ilmoitti kantajille heidän kantelujensa käsittelyn päättymisestä kirjeillä, jotka oli päivätty 24.4.2015, 28.8.2015, 21.3.2016 ja 9.5.2016.

31. Kantajat nostivat siten kanteet siitä, että CNIL oli kieltäytynyt vaatimasta Googlea poistamaan linkit hakutulosten luettelosta vaaditulla tavalla. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on yhdistänyt nämä kanteet.

## IV Ennakkoratkaisukysymykset ja asian käsittelyn vaiheet unionin tuomioistuimessa

32. Todettuaan, että mainittuihin kanteisiin liittyy useita direktiivin 95/46 tulkintaa koskevia vakavia vaikeuksia Conseil d'État (ylin hallintotuomioistuin, Ranska) päätti 24.2.2017 antamallaan päätöksellä, joka saapui unionin tuomioistuimeen 15.3.2017, lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Kun otetaan huomioon hakukoneen ylläpitäjän erityiset vastuut, valtuudet ja mahdollisuudet, onko muille rekisterinpitäjille asetettu kielto käsitellä tietoja, jotka kuuluvat [direktiivin 95/46] 8 artiklan 1 ja 5 kohdan soveltamisalaan, sovellettavissa kyseisessä säädöksessä säädettyjä poikkeuksia lukuun ottamatta myös hakukoneen ylläpitäjään, joka on rekisterinpitäjä tällä hakukoneella käsiteltävien tietojen osalta?

2) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi:

– onko [direktiivin 95/46] 8 artiklan 1 ja 5 kohdan säännöksiä tulkittava siten, että – jollei kyseisessä direktiivissä säädetyistä poikkeuksista muuta johdu – hakukoneen ylläpitäjälle tällä tavalla asetettu kielto käsitellä näiden säännösten soveltamisalaan kuuluvia tietoja velvoittaa hakukoneen ylläpitäjän hyväksymään järjestelmällisesti pyynnöt sellaisten linkkien poistamisesta hakutulosten luettelosta, jotka johtavat internetsivuille, joilla käsitellään tällaisia tietoja?

– miten pitäisi tästä näkökulmasta tulkita [direktiivin 95/46] 8 artiklan 2 kohdan a ja e alakohdassa säädettyjä poikkeuksia, jos niitä sovelletaan hakukoneen ylläpitäjään, kun otetaan huomioon sen erityiset vastuut, valtuudet ja mahdollisuudet? Voiko erityisesti tällainen ylläpitäjä kieltäytyä hyväksymästä hakutulosten luettelosta poistamista koskevaa pyyntöä, jos se toteaa, että kyseiset linkit johtavat sisältöihin, joissa on tosin 8 artiklan 1 kohdassa lueteltuihin ryhmiin kuuluvia tietoja mutta jotka kuuluvat myös tuon saman artiklan 2 kohdassa ja erityisesti sen a ja e alakohdassa säädettyjen poikkeusten soveltamisalaan?

– onko samoin [direktiivin 95/46] säännöksiä tulkittava siten, että jos linkit, joiden poistamista hakutulosten luettelosta pyydetään, johtavat ainoastaan journalistisia tarkoituksia tai taiteellisen tai kirjallisen ilmaisun tarkoituksia varten toteutettuun henkilötietojen käsittelyyn, jossa voidaan tällä perusteella [direktiivin 95/46] 9 artiklan nojalla kerätä ja käsitellä kyseisen direktiivin 8 artiklan 1 ja 5 kohdassa mainittuihin ryhmiin kuuluvia tietoja, hakukoneen ylläpitäjä voi tästä syystä kieltäytyä hyväksymästä hakutulosten luettelosta poistamista koskevaa pyyntöä?

3) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan kieltävästi:

– mitä [direktiivin 95/46] erityisiä vaatimuksia hakukoneen ylläpitäjän on täytettävä, kun otetaan huomioon sen vastuut, valtuudet ja mahdollisuudet,

– jos se toteaa, että ne internetsivut, joille johtavat linkit, joiden poistamista hakutulosten luettelosta pyydetään, sisältävät tietoja, joiden julkaiseminen kyseisillä sivuilla on kiellettyä, onko [direktiivin 95/46] säännöksiä tulkittava siten, että

  – niillä velvoitetaan hakukoneen ylläpitäjä poistamaan kyseiset linkit pyynnön esittäjän nimellä suoritetun haun johdosta näkyvästä hakutulosten luettelosta

  – vai merkitsevätkö ne vain sitä, että hakukoneen ylläpitäjän on otettava tämä seikka huomioon arvioidessaan hakutulosten luettelosta poistamista koskevan pyynnön perusteltavuutta

  – vai onko tämä seikka merkityksetön sen arvioinnin kannalta, joka hakukoneen ylläpitäjän on suoritettava?

Jos tämä seikka ei ole merkityksetön, miten on vielä arvioitava sitä, onko riidanalaisten tietojen julkaiseminen internetsivuilla laillista, jos nämä tiedot perustuvat käsittelyyn, joka ei kuulu [direktiivin 95/46] eikä siten myöskään sen täytäntöönpanosta annetun kansallisen lainsäädännön alueelliseen soveltamisalaan?

4) Ensimmäiseen kysymykseen annettavasta vastauksesta riippumatta:

– Henkilötietojen sellaisella internetsivulla julkaisemisen laillisuudesta riippumatta, jolle riidanalainen linkki johtaa, onko [direktiivin 95/46] säännöksiä tulkittava siten, että

  – jos pyynnön esittäjä osoittaa kyseisten tietojen olevan puutteellisia, paikkansapitämättömiä tai vanhentuneita, hakukoneen ylläpitäjän on hyväksyttävä näiden linkkien hakutulosten luettelosta poistamista koskeva pyyntö,

  – erityisesti, jos pyynnön esittäjä osoittaa, että kun otetaan huomioon tuomioistuinmenettelyn kulku, menettelyn aikaisempaan vaiheeseen liittyvät tiedot eivät enää vastaa hänen senhetkistä todellista tilannettaan, hakukoneen ylläpitäjä on velvollinen poistamaan hakutulosten luettelosta linkit, jotka johtavat tällaisia tietoja sisältäville internetsivuille,

– onko [direktiivin 95/46] 8 artiklan 5 kohdan säännöksiä tulkittava siten, että tiedot, jotka liittyvät jotakin henkilöä koskevaan syytteeseenpanoon tai joilla kuvataan oikeudenkäyntiä, sekä niihin perustuva tuomio, ovat rikoksiin ja tuomioihin liittyviä tietoja? Yleisesti, jos internetsivu sisältää tietoja, joissa viitataan luonnollista henkilöä koskeviin tuomioihin tai oikeudenkäyntimenettelyihin, kuuluuko se näiden säännösten soveltamisalaan?”

33. Kirjallisia huomautuksia ovat esittäneet A. F., B. H., Google, Irlannin, Italian, Itävallan, Kreikan, Puolan, Ranskan ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallitukset sekä Euroopan komissio.

34. B. H., Google, Irlannin, Itävallan, Kreikan, Puolan ja Ranskan hallitukset sekä komissio esittivät suulliset lausumansa 11.9.2018 pidetyssä istunnossa.

## V Asian tarkastelu

### *A Alustavat huomautukset*

#### *1. Asiaa koskeva säädös: direktiivi 95/46*

35. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämät kysymykset eivät koske asetuksen 2016/679 säännösten vaan direktiivin 95/46 säännösten tulkintaa. Kyseisellä asetuksella, jota on sovellettu 25.5.2018 alkaen,[8] kyseinen direktiivi on kuitenkin kumottu samasta päivästä lukien.[9]

36. Koska näyttää siltä, että Ranskan hallintoprosessioikeudessa riita-asiaan sovelletaan riidanalaisen päätöksen tekopäivänä voimassa olevaa lakia, pääasiassa sovelletaan epäilemättä direktiiviä 95/46. Näin ollen unionin tuomioistuimen on tulkittava juuri kyseisen direktiivin säännöksiä.

#### *2. Asian tausta: tuomio Google Spain ja Google*

37. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen käsiteltävässä asiassa esittämien kysymysten taustalla on periaatteellisesti merkittävä tuomio Google Spain ja Google,[10] jossa unionin tuomioistuin on esittänyt muun muassa seuraavat tämän asian kannalta merkitykselliset toteamukset:

– hakukoneen toiminnan on katsottava olevan direktiivin 95/46 2 artiklan b alakohdassa tarkoitettua ”henkilötietojen käsittelyä” silloin, kun näihin tietoihin sisältyy henkilötietoja, ja kyseisen hakukoneen ylläpitäjää on pidettävä kyseisen direktiivin 2 artiklan d alakohdassa tarkoitettuna ”rekisterinpitäjänä”;[11]

– direktiivin 95/46 12 artiklan b alakohdassa ja 14 artiklan ensimmäisen kohdan a alakohdassa säädettyjen oikeuksien kunnioittamiseksi – ja kunhan noissa säännöksissä säädetyt edellytykset ovat todellakin täyttyneet – hakukoneen ylläpitäjä on velvollinen poistamaan henkilön nimellä suoritetun haun johdosta näkyvästä hakutulosten luettelosta linkit sivullisten julkaisemiin internetsivuihin, joissa on kyseistä henkilöä koskevaa tietoa, myös siinä tilanteessa, että kyseistä nimeä tai kyseisiä tietoja ei ole poistettu ensin tai poisteta samanaikaisesti näiltä internetsivuilta, ja näin on tilanteen mukaan jopa silloin, kun niiden julkaiseminen mainituilla sivuilla on itsessään laillista;[12]

– direktiivin 95/46 12 artiklan b alakohdan ja 14 artiklan ensimmäisen kohdan a alakohdan soveltamisedellytyksiä arvioitaessa on muun muassa tutkittava, onko rekisteröidyllä oikeus siihen, ettei kyseessä olevia hänen henkilöään koskevia tietoja liitetä enää arviointiajankohtana hänen nimeensä sellaisessa hakutulosten luettelossa, joka tulee näkyviin rekisteröidyn nimellä suoritetun haun johdosta, ilman, että tällaisen oikeuden toteaminen edellyttäisi kuitenkaan sitä, että kyseessä olevien tietojen sisällyttäminen hakutulosten luetteloon aiheuttaa vahinkoa rekisteröidylle,[13] ja

8 Asetuksen 2016/679 99 artiklan 2 kohdan nojalla.

9 Ks. asetuksen 2016/679 94 artiklan 1 kohta.

10 Tuomio 13.5.2014 (C-131/12, EU:C:2014:317).

11 Ks. tuomio 13.5.2014, Google Spain ja Google (C-131/12, EU:C:2014:317, tuomiolauselman 1 kohta).

12 Ks. tuomio 13.5.2014, Google Spain ja Google (C-131/12, EU:C:2014:317, tuomiolauselman 3 kohta).

13 Ks. tuomio 13.5.2014, Google Spain ja Google (C-131/12, EU:C:2014:317, tuomiolauselman 4 kohta).

– kun rekisteröity voi Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 7 ja 8 artiklan nojalla olevien perusoikeuksiensa suhteen vaatia, ettei kyseessä olevia tietoja aseteta enää suuren yleisön saataville sisällyttämällä ne tällaiseen hakutulosten luetteloon, kyseiset oikeudet syrjäyttävät lähtökohtaisesti paitsi hakukoneen ylläpitäjän taloudellisen intressin myös suurella yleisöllä olevan intressin saada mainitut tiedot saataviinsa tehdessään haun rekisteröidyn nimellä. Tästä ei kuitenkaan olisi kyse, jos ilmenee, että rekisteröidyllä julkisuudessa olevan aseman kaltaisista erityisistä syistä puuttuminen rekisteröidyn perusoikeuksiin on perusteltavissa sillä ensisijaisella intressillä, joka suurella yleisöllä on saada kyseiset tiedot saataviinsa tuon sisällyttämisen johdosta.[14]

38. Tuomion Google Spain ja Google[15] antamiseen johtaneen asian tosiseikat koskivat tietoja, jotka olivat tosin henkilötietoja mutta eivät direktiivin 95/46 8 artiklassa tarkoitettuja arkaluonteisia tietoja. Tästä päästään ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen.

### *B Ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys*

39. Ensimmäisellä kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee, onko – kun otetaan huomioon hakukoneen ylläpitäjän erityiset vastuut, valtuudet ja mahdollisuudet – muille rekisterinpitäjille asetettu kielto käsitellä tietoja, jotka kuuluvat direktiivin 95/46 8 artiklan 1 ja 5 kohdan soveltamisalaan, sovellettavissa myös hakukoneen ylläpitäjään.

40. Direktiivin 95/46 8 artiklan 1 kohdan nojalla jäsenvaltioiden on kiellettävä sellaisten henkilötietojen käsittely, jotka koskevat rotua tai etnistä alkuperää, poliittisia mielipiteitä, uskonnollista tai filosofista vakaumusta tai ammattiliittoon kuulumista, sekä terveyteen ja seksuaaliseen käyttäytymiseen liittyvien tietojen käsittely.

41. Kyseisen direktiivin 8 artiklan 5 kohdassa säädetään, että rikoksiin, tuomioihin tai turvallisuutta koskeviin toimenpiteisiin liittyvää tietojenkäsittelyä voidaan suorittaa ainoastaan julkisen viranomaisen valvonnassa tai, jos kansallisessa lainsäädännössä säädetään erityisistä tarpeellisista suojatoimista, jäsenvaltion myöntämissä näiden suojatoimien kattamissa poikkeuksissa. Täydellistä rikosrekisteriä ei kuitenkaan saa pitää kuin julkisen viranomaisen valvonnassa. Jäsenvaltiot voivat säätää siitä, että myös hallinnollisiin sanktioihin tai siviiliprosesseihin liittyviä tietoja on käsiteltävä julkisen viranomaisen valvonnassa.

42. On todettava, ettei tuomion Google Spain ja Google[16] antamiseen johtaneessa asiassa ollut kyse direktiivin 95/46 8 artiklasta. Pelkästään tämän toteamuksen johdosta oletan, että toisin kuin Google huomautuksissaan väittää, vastaus ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen ei voi perustua tähän tuomioon. Se, että mainittu asia ei koskenut direktiivin 95/46 8 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja arkaluonteisia tietoja, ei tarkoita, ettei hakukone kuulu tämän säännöksen soveltamisalaan.

43. Ratkaisuehdotuksessaan Google Spain ja Google julkisasiamies Jääskinen perusteli näkemystään (jota unionin tuomioistuin ei noudattanut), jonka mukaan internethakukoneen palveluntarjoaja ei ole sivullisten lähdesivuilla olevien henkilötietojen rekisterinpitäjä, muun muassa seuraavasti: ”Vastakkaisen näkemyksen omaksuminen merkitsisi, että internethakukoneet olisivat yhteensopimattomia unionin oikeuden kanssa, mikä olisi mielestäni päätelmänä absurdi. Jos internethakukoneiden palveluntarjoajien katsottaisiin olevan sivullisten lähdesivuilla olevien henkilötietojen rekisterinpitäjiä ja jos näillä sivuilla olisi direktiivin [95/46] 8 artiklassa tarkoitettuja

14 Ks. tuomio 13.5.2014, Google Spain ja Google (C-131/12, EU:C:2014:317, tuomiolauselman 4 kohta)

15 Tuomio 13.5.2014 (C-131/12, EU:C:2014:317).

16 Tuomio 13.5.2014 (C-131/12, EU:C:2014:317).

’erityisiä tietoryhmiä’ (kuten henkilötietoja, jotka paljastaisivat poliittisen [mielipiteen] tai uskonnollisen [vakaumuksen], tai henkilön terveyttä tai seksuaalielämää koskevia tietoja), internethakukoneen palveluntarjoajan toiminnasta tulisi automaattisesti lainvastaista, jos kyseisessä artiklassa näiden tietojen käsittelemiselle asetetut tiukat edellytykset eivät täyttyisi.” [17]

44. Lainaus tuo erittäin hyvin esiin ongelmat, joista käsiteltävässä asiassa on kyse. Kun otetaan huomioon, että vuodelta 1995 olevaa direktiiviä 95/46, jossa säädetyt velvollisuudet koskevat lähinnä jäsenvaltioita, ei ollut laadittu nykyisen kaltaisia hakukoneita silmällä pitäen, sen säännöksiä ei voida soveltaa intuitiivisesti ja yksinomaan niiden sanamuodon mukaisesti tällaisiin hakukoneisiin. Juuri tästä syystä ennakkoratkaisua pyytäneillä tuomioistuimilla oli – aivan kuten käsiteltävässä asiassa – epäilyjä tuomion Google Spain ja Google [18] antamiseen johtaneessa asiassa, ja ne kääntyivät unionin tuomioistuimen puoleen.

45. Näin ollen direktiivin 95/46 säännöksiä ei voida soveltaa hakukoneisiin ”kaikki tai ei mitään” -periaatteella. Mielestäni jokainen säännös on syytä tutkia siltä kannalta, voidaanko sitä soveltaa hakukoneeseen.

46. Direktiivin 95/46 8 artiklan 1 kohdan sanamuodon mukainen soveltaminen hakukoneisiin johtaisi siinä lueteltujen tietojen käsittelyn kieltämiseen kokonaan, lukuun ottamatta kyseisen direktiivin 8 artiklan 2 kohdassa säädettyjä poikkeuksia.

47. Totean tältä osin, ettei yksikään huomautuksia esittäneistä osapuolista puolla näin suppeaa tulkintaa, mikä on perusteltua.

48. Direktiivin 95/46 8 artiklan 1 kohdan sanamuodon mukainen tulkinta tarkoittaisi, että hakukoneen ylläpitäjä olisi velvollinen valvomaan ennakkoon ja omasta aloitteestaan – toisin sanoen vaikka rekisteröity ei olisi pyytänyt linkkien poistamista hakutulosten luettelosta – ettei luonnollisen henkilön nimellä suoritetun haun tuloksena näkyviin tulevassa hakutulosten luettelossa ole linkkiä internetsivuille, jotka sisältävät tässä säännöksessä tarkoitettuja tietoja.

49. Mielestäni ennakkoon ja oma-aloitteisesti suoritettu valvonta ei ole mahdollista eikä edes toivottavaa.

50. Tuomiossa Google Spain ja Google [19] unionin tuomioistuin totesi, että ”koska hakukoneen toiminta voi siis internetsivustojen toimittajien toimintaan nähden vaikuttaa olennaisesti ja suuremmassa määrin yksityiselämän kunnioittamista ja henkilötietojen suojaa koskeviin perusoikeuksiin, hakukoneen ylläpitäjän on kyseisen toiminnan tarkoituksen ja keinot määrittelevänä henkilönä varmistettava *vastuidensa*, *valtuuksiensa* ja *mahdollisuuksiensa* yhteydessä se, että toiminta täyttää direktiivin 95/46 vaatimukset, jotta direktiivissä säädetyt takeet voivat saada täyden vaikutuksensa ja jotta rekisteröityjen tehokas ja kattava suojelu ja erityisesti heidän oikeutensa nauttia yksityiselämän kunnioitusta voidaan todella turvata”. [20]

51. Tästä kohdasta on mahdollista tehdä kaksi johtopäätöstä. Ensinnäkin, kuten komissio väittää huomautuksissaan, direktiivin 95/46 lähtökohtana on, että jokaisen rekisterinpitäjän on täytettävä kaikki siinä säädetyt vaatimukset, mukaan lukien ne, joista säädetään sen 8 artiklassa.

17 Ks. julkisasiamies Jääskisen ratkaisuehdotus Google Spain ja Google (C-131/12, EU:C:2013:424, 90 kohta).

18 Tuomio 13.5.2014 (C-131/12, EU:C:2014:317).

19 Tuomio 13.5.2014 (C-131/12, EU:C:2014:317).

20 Ks. tuomio 13.5.2014, Google Spain ja Google (C-131/12, EU:C:2014:317, 38 kohta). Kursivointi tässä. Tämä kohta toistetaan olannaisilta osin saman tuomion 83 kohdassa.

52. Seuraavaksi on todettava, että vaikka tämän kohdan sanamuodon mukaan kyse on hakukoneen ylläpitäjän velvollisuudesta,[21] tällainen ylläpitäjä *voi toimia vain* vastuidensa, valtuuksiensa ja mahdollisuuksiensa yhteydessä. Toisin sanoen tällainen ylläpitäjä ei ehkä pysty varmistamaan direktiivin 95/46 säännösten täyttä vaikutusta juuri rajallisten vastuidensa, valtuuksiensa ja mahdollisuuksiensa takia.

53. Sen vuoksi direktiivin 95/46 8 artiklan tulkinnassa on otettava huomioon hakukoneen ylläpitäjän vastuut, valtuudet ja mahdollisuudet.

54. Tältä osin on suljettava pois direktiivin 95/46 8 artiklan 1 kohdan soveltaminen ennakolta hakukoneen ylläpitäjään. Sellaisten internetsivujen, joihin hakutuloksissa viitataan, ennakkovalvonta ei kuulu hakukoneen ylläpitäjän vastuulle eikä ole sen mahdollisuuksien[22] rajoissa. Hakukoneen ylläpitäjän tehtävänä on, kuten sen nimityskin osoittaa, etsiä, löytää, ottaa talteen ja asettaa saataville tietoa käyttäen apuna algoritmia, jonka ansiosta tiedot voidaan löytää mahdollisimman tehokkaasti. Hakukoneen ylläpitäjän tehtäviin ei sitä vastoin kuulu valvonta, saati sensurointi. Hakukoneen ylläpitäjä *toimii* tiedonhaun tarkoituksessa ja *ryhtyy toimenpiteisiin* hakutuloksen poistamiseksi hakutulosten luettelosta. Näin ainakin minä ymmärrän tuomion Google Spain ja Google.[23]

55. Vastaavalla tavalla, ja kuten myös komissio korostaa, direktiivin 95/46 8 artiklan 1 kohdassa säädettyjä kieltoja ja rajoituksia ei voida soveltaa hakukoneen ylläpitäjään ikään kuin se olisi itse laittanut arkaluonteiset tiedot hakutulosten luetteloon lisätyille internetsivuille. Hakukoneen toiminta alkaa loogisesti ajatellen vasta sen jälkeen, kun (arkaluonteisia) tietoja on ladattu verkkoon, ja on luonteeltaan toissijaista.

56. Siksi direktiivin 95/46 8 artiklan 1 kohdassa säädettyjä kieltoja ja rajoituksia voidaan soveltaa hakukoneeseen vain tämän hakutulosten luetteloon lisäämisen takia ja siis tekemällä jälkikäteen tarkastus rekisteröidyn esittämän hakutulosten luettelosta poistamista koskevan pyynnön perusteella.

57. Ehdotan siis, että ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen vastataan, että hakukoneen ylläpitäjän vastuiden, valtuuksien ja mahdollisuuksien yhteydessä direktiivin 95/46 8 artiklan 1 ja 5 kohtaa sovelletaan lähtökohtaisesti tällaisen hakukoneen ylläpitäjän toimintaan.

58. Tällaista soveltamista koskevia yksityiskohtaisia sääntöjä käsitellään toisessa ennakkoratkaisukysymyksessä.

### *C Toinen ennakkoratkaisukysymys*

59. Toinen kysymys esitetään siinä tapauksessa, että unionin tuomioistuin toteaa direktiivin 95/46 8 artiklan 1 ja 5 kohtaa voitavan soveltaa hakukoneen ylläpitäjän suorittamaan käsittelyyn, ja se on kolmiosainen.

60. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin nimittäin pyrkii lähinnä

21 Kuten ilmaus ”on varmistettava” osoittaa.

22 Google nimittäin väittää mielestäni perustellusti, ettei se pysty tutkimaan sivu sivulta jokaista etsittyä ja indeksoitua sivustoa varmistuakseen siitä, että sen sisältö on sovellettavan lainsäädännön mukaista, tai määrittääkseen, sisältääkö se henkilötietoja, joita voidaan Euroopan unionissa pitää arkaluonteisina, virheellisinä, puutteellisina tai lainvastaisesti julkaistuina taikka joiden voidaan katsoa liittyvän rikoksiin tai rikostuomioihin.

23 Tuomio 13.5.2014 (C-131/12, EU:C:2014:317).

– selvittämään, velvoittaako – jollei direktiivissä 95/46 säädetyistä poikkeuksista muuta johdu – hakukoneen ylläpitäjälle asetettu kielto käsitellä mainitun direktiivin 8 artiklan 1 ja 5 kohdan soveltamisalaan kuuluvia tietoja sen hyväksymään järjestelmällisesti hakutulosten luettelosta poistamisesta koskevat pyynnöt sellaisten linkkien osalta, jotka johtavat internetsivuille, joilla tällaisia tietoja on;

– selvittämään, miten direktiivin 95/46 8 artiklan 2 kohdan a ja e alakohdassa säädettyjä erityisiä poikkeuksia sovelletaan hakukoneen ylläpitäjän suorittamaan käsittelyyn, ja erityisesti, voiko se kieltäytyä hyväksymästä hakutulosten luettelosta poistamista koskevaa pyyntöä kyseisten poikkeusten perusteella, ja

– selventämään direktiivin 95/46 9 artiklassa säädettyjä poikkeuksia, jotka koskevat ainoastaan journalistisia tarkoituksia tai taiteellisen tai kirjallisen ilmaisun tarkoituksia varten toteutettua henkilötietojen käsittelyä, kuitenkin ainoastaan siltä osin kuin nämä poikkeukset osoittautuvat välttämättömiksi yksityiselämän kunnioittamista koskevan oikeuden ja sananvapautta koskevien sääntöjen yhteensovittamisessa. Tältä osin ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee, voiko hakukoneen ylläpitäjä kieltäytyä hyväksymästä hakutulosten luettelosta poistamista koskevaa pyyntöä todetessaan, että sellaisella sivulla, johon kyseessä oleva linkki johtaa, olevat tiedot ovat siellä lainmukaisesti sillä perusteella, että internetsivun toimittajan suorittama käsittely kuuluu tämän poikkeuksen soveltamisalaan.

61. Tarkastelen näitä alakysymyksiä niiden esittämisjärjestyksessä.

*1. Järjestelmällinen hakutulosten luettelosta poistaminen*

62. Lähtökohtana on, että ellei direktiivin 95/46 8 ja 9 artiklassa tarkoitettua perustetta ole, se, että hakukoneen ylläpitäjä kieltäytyy poistamasta hakutulosten luettelosta internetsivulle johtavan linkin, on ristiriidassa kyseisen direktiivin 8 artiklan 1 tai 5 kohdan kanssa.

63. Google sekä Irlannin, Itävallan ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallitukset väittävät, että kyseessä on tärkeä mutta ei ratkaiseva tekijä siinä oikeuksien ja intressien punninnassa, joka hakukoneen ylläpitäjän olisi suoritettava jokaisen hakutulosten luettelosta poistamista koskevan pyynnön osalta, mukaan lukien pyynnöt, jotka koskevat direktiivin 95/46 8 artiklan 1 tai 5 kohdassa tarkoitettuihin erityisiin tietoryhmiin liittyville internetsivuille johtavia linkkejä.

64. Italian, Puolan ja Ranskan hallitukset sekä komissio katsovat sitä vastoin direktiivin 95/46 8 artiklan 1 ja 5 kohdassa säädetyn käsittelykiellon tarkoittavan, että hakukoneen ylläpitäjän, jolle esitetään hakutulosten luettelosta poistamista koskeva pyyntö, on hyväksyttävä pyyntö järjestelmällisesti eli ilman, että sillä on velvollisuutta tai valtuutta tarkistaa muita seikkoja kuin perusteen puuttuminen.

65. Yhdyn tähän viimeksi mainittuun kantaan.

66. Direktiivin 95/46 8 artiklan 1 ja 5 kohdan sanamuoto ei näet jätä epäilystäkään siitä, että kyse on velvollisuudesta kieltää näissä säännöksissä lueteltujen arkaluonteisten tietojen käsittely. Mielestäni on vaikea nähdä, miten tätä velvollisuutta voitaisiin tällaisessa tilanteessa pitää yhtenä muiden joukossa huomioon otettavana seikkana tutkittaessa hakutulosten luettelosta poistamista koskevaa pyyntöä.

67. Tällainen lähestymistapa on johdonmukaista jatkoa tuomion Google Spain ja Google [24] antamiseen johtaneelle asialle. Muistutan, että mainittu asia koski ainoastaan tietoja, joiden julkaiseminen oli itsessään laillista. Näin ollen unionin tuomioistuin saattoi ensinnäkin todeta, että hakukoneen ylläpitäjä oli velvollinen poistamaan henkilön nimellä suoritetun haun johdosta näkyvästä hakutulosten luettelosta linkit sivullisten julkaisemille internetsivuille, joissa oli kyseistä henkilöä koskevaa tietoa – jopa silloin, kun niiden julkaiseminen oli itsessään laillista [25] – ennen kuin se sen jälkeen punnitsee rekisteröidyn oikeudet suhteessa hakukoneen ylläpitäjän taloudelliseen intressiin ja suuren yleisön intressiin saada kyseessä olevat tiedot saataviinsa. [26]

68. Tässä yhteydessä rohkenen esittää tuomiota Google Spain ja Google koskevan sivuhuomautuksen. Koska on yleisesti tunnustettua, että jos tieto on lainmukainen, sen antajalla on joka tapauksessa perusoikeuskirjan 11 artiklassa vahvistettu sananvapaus, unionin tuomioistuimen olisi ollut hyödyllistä mainita nimenomaisesti tämä perusoikeus. Tästä olisi selvemmin ilmennyt, ettei ole pelkästään punnittava keskenään yhtäältä perusoikeuskirjan 7 ja 8 artiklaa ja toisaalta tiedonvälityksen vapautta vaan että myös sananvapaus on otettava huomioon. Palaan tähän kohtaan direktiivin 95/46 9 artiklaan liittyvän analyysin yhteydessä.

69. Sitä vastoin tällaiseen punnintaan ei mielestäni ole aihetta direktiivin 95/46 8 artiklan yhteydessä. Heti kun arkaluonteisten tietojen käsittely on osoitettu, hakutulosten luettelosta poistamista koskeva pyyntö on hyväksyttävä.

70. Olen myös hyvin perillä kannasta, jonka 29 artiklan mukainen tietosuojatyöryhmä [27] ilmaisi tuomion [Google Spain ja Google [28]] täytäntöönpanosta 26.11.2014 antamissaan suuntaviivoissa [29] (jäljempänä suuntaviivat) ja jonka mukaan ensinnäkin useimpien hakutulosten luettelosta poistamista koskevien pyyntöjen tapauksessa on otettava huomioon enemmän kuin yksi arviointiperuste ennen päätöksentekoa, toiseksi mikään peruste ei ole yksinään ratkaiseva [30] ja kolmanneksi, siltä osin kuin on kyse nimenomaisesti direktiivin 95/46 8 artiklasta, ”tietosuojaviranomaiset ryhtyvät todennäköisemmin toimiin, jos hakutulosten luettelosta poistamista koskevat pyynnöt hylätään”. [31]

71. Tältä osin on mielestäni selvää, että ennen kuin hakutulosten luettelosta poistamista koskevasta pyynnöstä tehdään päätös, on otettava huomioon useita arviointiperusteita. Sitä vastoin väite, jonka mukaan tietosuojaviranomainen ryhtyisi toimiin *todennäköisemmin*, ei ole mielestäni riittävän vakuuttava ja selkeä. Silloin kun osoittautuu, että tiedot kuuluvat direktiivin 95/46 8 artiklan 1 ja 5 kohdassa tarkoitettujen arkaluonteisten alojen piiriin, niiden käsittely on siis kielletty.

72. Näin ollen minusta vaikuttaa siltä, että myös sen estäminen, että hakukoneella mahdollisesti levitetään laajemmin tällaisia tietoja, kuuluu direktiivin 95/46 8 artiklan 1 ja 5 kohdan tarkoituksen soveltamisalaan. Koska unionin lainsäätäjä katsoo tämän säännöksen nojalla tiettyjen tietojen käsittelyn olevan lainvastaista, siitä seuraa mielestäni, että myös hakukoneen ylläpitäjän suorittama erillinen käsittely on lainvastaista, ainakin siitä hetkestä alkaen, jolloin kyseinen ylläpitäjä on kieltäytynyt noudattamasta hakutulosten luettelosta poistamista koskevaa pyyntöä.

24 Tuomio 13.5.2014 (C-131/12, EU:C:2014:317).

25 Ks. mainitun tuomion 88 kohta ja tuomiolauselman 3 kohta.

26 Ks. mainitun tuomion 99 kohta ja tuomiolauselman 4 kohta.

27 Asetuksen 2016/679 tultua voimaan tämä työryhmä korvattiin Euroopan tietosuojaneuvostolla (ks. asetuksen 2016/679 68 artikla ja 94 artiklan 2 kohta).

28 Tuomio 13.5.2014 (C-131/12, EU:C:2014:317).

29 Saatavana osoitteessa https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2014/wp225_en.pdf.

30 Ks. suuntaviivojen s. 14.

31 Ks. suuntaviivojen s. 20.

73. Toisin sanoen unionin lainsäätäjä on direktiivin 95/46 8 artiklalla jo ratkaissut arkaluonteisiin tietoihin liittyvän kysymyksen siten, ettei oikeuksien ja intressien punnintaa voida tehdä. Tätä tulkintaa tukee se, että asetuksessa 2016/679 on paitsi pidetty voimassa arkaluonteisten tietojen käsittelyä koskeva kielto [32] myös laajennettu kyseisiä tietoryhmiä. [33]

74. Jollei direktiivissä 95/46 säädetyistä poikkeuksista muuta johdu, hakukoneen ylläpitäjälle asetettu kielto käsitellä kyseisen direktiivin 8 artiklan 1 ja 5 kohdan soveltamisalaan kuuluvia tietoja velvoittaa sen näin ollen hyväksymään järjestelmällisesti hakutulosten luettelosta poistamista koskevat pyynnöt, jotka koskevat tällaisia tietoja sisältäville internetsivuille johtavia linkkejä.

*2. Direktiivin 95/46 8 artiklan 2 kohdan a ja e alakohdassa säädetyt erityiset poikkeukset*

75. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii saamaan selvennyksiä vain kahteen niistä viidestä poikkeuksesta, joista on säädetty direktiivin 95/46 8 artiklan 2 kohdassa.

76. Direktiivin 95/46 8 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaan saman artiklan 1 kohtaa ei sovelleta, jos rekisteröity on antanut nimenomaisen suostumuksensa [34] kyseiseen käsittelyyn, paitsi jos jäsenvaltion lainsäädännössä säädetään, että 1 kohdassa tarkoitettua kieltoa ei voida poistaa kyseisen henkilön suostumuksella. Direktiivin 95/46 8 artiklan 2 kohdan e alakohdassa säädetään, että kyseisen artiklan 1 kohtaa ei sovelleta, jos käsittely koskee tietoja, jotka rekisteröity on nimenomaisesti saattanut julkisiksi, tai jos käsittely on tarpeen oikeusvaateen laatimiseksi, esittämiseksi tai puolustamiseksi.

77. Siltä osin kuin totean unionin tuomioistuimelle ehdottamassani ratkaisussa, että direktiivin 95/46 8 artiklan 1 ja 5 kohdassa säädettyjä käsittelykieltoja sovelletaan, katson, että lähtökohtaisesti myös direktiivin 95/46 samassa 8 artiklassa säädettyjä poikkeuksia sovelletaan, vaikkakin tietyt direktiivin 95/46 8 artiklan 2 kohdassa säädetyt poikkeukset vaikuttavat minusta pikemmin teoreettisilta kuin käytännöllisiltä siltä osin kuin on kyse niiden sovellettavuudesta hakukoneeseen. [35] Hakukoneen ylläpitäjä voi siis kieltäytyä hyväksymästä hakutulosten luettelosta poistamista koskevaa pyyntöä mainitun direktiivin 8 artiklan 2 kohdassa säädettyjen edellytysten täyttyessä.

*3. Henkilötietojen käsittely ja ilmaisuvapaus (direktiivin 95/46 9 artikla)*

78. Direktiivin 95/46 9 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on säädettävä ainoastaan journalistisia tarkoituksia tai taiteellisen tai kirjallisen ilmaisun tarkoituksia varten toteutettua henkilötietojen käsittelyä koskevista poikkeuksista ja vapautuksista muun muassa direktiivin 95/46 8 artiklassa, jos nämä poikkeukset ja vapautukset osoittautuvat välttämättömiksi yksityisyyttä koskevan oikeuden ja ilmaisuvapautta koskevien sääntöjen yhteensovittamisessa.

79. Esiin tulee kysymys siitä, voiko hakukoneen ylläpitäjä kieltäytyä hyväksymästä hakutulosten luettelosta poistamista koskevaa pyyntöä todetessaan, että arkaluonteisten tietojen näkyminen sivulla, johon kyseessä oleva linkki johtaa, on lainmukaista, koska internetsivun toimittajan tässä yhteydessä suorittama käsittely kuuluu direktiivin 95/46 9 artiklan soveltamisalaan.

32 Vaikka poikkeuksia on enemmän kuin ne, joista direktiivin 95/46 8 artiklassa säädetään. Ks. asetuksen 2016/679 9 artiklan 2 kohta.

33 Ks. asetuksen 2016/679 9 artiklan 1 kohta. Siinä on nyt mainittu myös geneettisten tai biometristen tietojen käsittely henkilön yksiselitteistä tunnistamista varten ja luonnollisen henkilön seksuaalista käyttäytymistä koskevat tiedot.

34 Direktiivin 95/46 2 artiklan h alakohdan mukaan direktiivissä ”rekisteröidyn suostumuksella” tarkoitetaan kaikenlaista vapaaehtoista, yksilöityä ja tietoista tahdon ilmaisua, jolla rekisteröity hyväksyy henkilötietojensa käsittelyn.

35 Esimerkiksi a alakohdassa säädetyn poikkeuksen pitäisi olla pikemminkin teoreettinen tilanne, koska hakutulosten luettelosta poistamista koskeva pyyntö edellyttää johdonmukaisesti, että viimeistään tämän pyynnön esittämispäivänä sen esittäjä ei enää anna suostumustaan hakukoneen ylläpitäjän suorittamaan käsittelyyn. Myöskään 8 artiklan 2 kohdan b alakohdassa (työoikeus) ja d alakohdassa (säätiöiden ym. toiminta) lueteltuja poikkeuksia ei mielestäni voida soveltaa hakukoneisiin. Ennakkoratkaisukysymykset eivät kuitenkaan koske näitä poikkeuksia.

80. On huomattava, että tuomion Google Spain ja Google [36] nojalla on aivan hyvin mahdollista, että hakutulosten luettelosta poistamista koskeva pyyntö hyväksytään hakukoneen ylläpitäjän osalta mutta evätään hakutulosten luetteloon lisätyn internetsivun toimittajan osalta direktiivin 95/46 9 artiklan perusteella. Unionin tuomioistuin totesi nimittäin, että ”internetsivun toimittajan suorittama käsittely, joka käsittää luonnollista henkilöä koskevien tietojen julkaisemisen, voi mahdollisesti tapahtua ’ainoastaan journalistisia tarkoituksia – – varten’ ja siihen voidaan siis direktiivin 95/46 9 artiklan mukaan soveltaa poikkeuksia direktiivissä vahvistetuista vaatimuksista, kun taas tämä ei ole tilanne silloin, kun on kyse hakukoneen ylläpitäjän suorittamasta käsittelystä. Voi siis olla mahdollista, että rekisteröity voi tietyissä olosuhteissa vedota direktiivin 95/46 12 artiklan b alakohdassa ja 14 artiklan ensimmäisen kohdan a alakohdassa tarkoitettuihin oikeuksiin hakukoneen ylläpitäjää muttei mainittua internetsivun toimittajaa vastaan.” [37]

81. Tämä tuomion Google Spain ja Google [38] keskeinen kohta muodostaa niiden perustelujen ydinsisällön, joilla pyritään oikeuttamaan ”unohdetuksi tulemista koskevan oikeuden” käyttöön ottaminen: rekisteröidyn yksityisyyden ja hänellä tietoihin olevan oikeuden suojaamiseksi voidaan ”ampua viestintuoja” (silloinkin), kun ”oikaiseminen lähteessä” on mahdotonta internetsivun toimittajan sananvapauden takia.

82. On olemassa suuri kiusaus tulkita tätä kohtaa siten, että 9 artiklaa ei sovelleta hakukoneen ylläpitäjään.

83. Ehdotan, että unionin tuomioistuin vastustaa tällaista kiusausta.

84. Ensinnäkin Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen (jäljempänä ihmisoikeustuomioistuin) vakiintuneessa oikeuskäytännössä todetaan, että ”saavutettavuutensa ja suuren tietomäärän säilytys- ja jakelukykynsä ansiosta verkkosivustot ovat edistäneet suuresti yleisön tiedonsaantia ajankohtaisista asioista ja yleisesti helpottaneet tiedonvälitystä”. [39] Erityisesti asiassa, jonka kohteena on yhtenä maailman tärkeimmistä internettiedostojen jakamispalveluista pidettävä internetsivusto, [40] ihmisoikeustuomioistuin totesi, että ”Roomassa 4.11.1950 allekirjoitetun, ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen [41] 10 artikla koskee paitsi tietojen sisältöä myös tiedon siirto- ja talteenottokeinoja”. [42]

85. Yleisön oikeus vastaanottaa ja levittää internetissä saataville saatettuja tietoja on suojattu perusoikeuskirjan 11 artiklassa. [43] Tämä koskee sekä internetin lähdesivuilla olevia tietoja että internethakukoneiden esittämiä tietoja. [44]

86. Toiseksi on todettava, että ainoa päätelmä, joka edellä mainitusta tuomion Google Spain ja Google [45] kohdasta voidaan tehdä, on se, että direktiivin 95/46 9 artiklaa ei voida soveltaa sellaisenaan *suoraan* hakukoneen ylläpitäjän toimintaan. Koska hakukoneen ylläpitäjän toiminta on toissijaista tiedon esittäjän ensisijaiseen toimintaan nähden, on loogista, että direktiivin 95/46 9 artiklassa

36 Tuomio 13.5.2014 (C-131/12, EU:C:2014:317).

37 Ks. tuomio 13.5.2014, Google Spain ja Google (C-131/12, EU:C:2014:317, 85 kohta).

38 Tuomio 13.5.2014 (C-131/12, EU:C:2014:317).

39 Ks. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 10.3.2009, Times Newspapers Ltd v. Yhdistynyt kuningaskunta (nro 1 ja 2), (CE:ECHR:2009:0310JUD000300203, 27 kohta) ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 10.1.2013, Ashby Donald ym. v. Ranska (CE:ECHR:2013:0110JUD003676908, 34 kohta).

40 Kyseessä oleva internetsivusto on ”The Pirate Bay”. Tämän sivuston toiminnasta ks. myös ratkaisuehdotukseni Stichting Brein (C-610/15, EU:C:2017:99).

41 Joka vastaa perusoikeuskirjan 11 artiklaa.

42 Ks. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 19.2.2013, Neij ja Sunde v. Ruotsi, valitus nro 40397/12, 10 kohta.

43 Ks. tuomio 16.2.2012, SABAM (C-360/10, EU:C:2012:85, 48 kohta).

44 Ks. julkisasiamies Jääskisen ratkaisuehdotus Google Spain ja Google (C-131/12, EU:C:2013:424, 121 kohta).

45 Tuomio 13.5.2014 (C-131/12, EU:C:2014:317).

tarkoitetaan ensisijaisesti tiedon esittäjää. Siitä, että kyseisellä internetsivulla olevat tiedot kuuluvat direktiivin 95/46 9 artiklassa tarkoitetun journalismin tai taiteellisen taikka kirjallisen ilmaisun alaan, ei saa olla seurauksena, että hakukoneen ylläpitäjää, jonka, kuten edempänä totesin, on täytettävä kyseisen direktiivin 8 artiklassa säädetyt velvoitteet, estetään vetoamasta direktiivin 95/46 9 artiklaan.

87. Sitä, että internetsivulla olevat tiedot kuuluvat kyseisen direktiivin 9 artiklan soveltamisalaan, on pidettävä seikkana, joka voi mahdollistaa hakutulosten luettelosta poistamista koskevan pyynnön hylkäämisen.

88. Direktiivin 95/46 9 artiklassa konkretisoidaan johdetun oikeuden tasolla sananvapaus ja tiedonvälityksen vapaus sekä perusoikeuskirjan 11 artiklassa vahvistettu tiedotusvälineiden vapaus. Toisin sanoen punnittaessa keskenään yhtäältä perusoikeuskirjan 7 ja 8 artiklan mukaista oikeutta yksityiselämän kunnioittamiseen ja oikeutta tietosuojaan sekä toisaalta yleisön oikeutta saada kyseessä olevat tiedot, on otettava huomioon se, että kyseiset tiedot ovat toimittajan kirjoittamia tai merkitsevät taiteellista taikka kirjallista ilmaisua.

89. Totean lyhyesti, että vaikka tiettyjen unionin tuomioistuimen tuomiossa Google Spain ja Google [46] esittämien toteamusten sanamuoto olisi voinut olla selkeämpi, ei ole suljettu pois, ettei sananvapaus kuulu huomioon otettaviin seikkoihin, kun mainitussa tuomiossa on tutkittu direktiivin 95/46 12 artiklan b alakohdassa ja 14 artiklan ensimmäisen kohdan a alakohdassa säädettyjen edellytysten täyttymistä. Punnittaessa keskenään niiden internetin käyttäjien intressiä, jotka mahdollisesti ovat kiinnostuneita tutustumaan internetsivuun tekemällä haun rekisteröidyn nimellä, ja rekisteröidyllä perusoikeuskirjan 7 ja 8 artiklan nojalla olevia perusoikeuksia on mielestäni myös otettava huomioon internetsivujen toimittajille ja internetin käyttäjille perusoikeuskirjan 11 artiklassa taattu sananvapaus ja tiedonvälityksen vapaus.

90. Nähdäkseni analyysini saa tukea suuntaviivoista, joiden mukaan ”tietosuojaviranomaiset myöntävät, että asiayhteyden perusteella voi olla merkityksellistä tutkia, onko tiedot julkaistu journalistisia tarkoituksia varten. Se, että tiedot julkaisee toimittaja, jonka tehtävänä on välittää tietoa yleisölle, on huomioon otettava tekijä. Tämä arviointiperuste ei kuitenkaan yksistään ole riittävä syy hylätä pyyntöä, koska unionin tuomioistuimen tuomiossa erotetaan selvästi toisistaan tiedotusvälineissä julkaisemisen oikeusperusta ja se oikeusperusta, jonka nojalla hakukoneet voivat järjestää hakutulokset henkilön nimen perusteella.” [47]

91. Lopuksi on todettava, että asetuksen 2016/679 17 artiklan, jossa kodifioidaan nyttemmin ”oikeus tulla unohdetuksi”, 3 kohdan a alakohdassa säädetään tätä oikeutta koskevasta poikkeuksesta, jos käsittely on tarpeen sananvapautta ja tiedonvälityksen vapautta koskevan oikeuden käyttämiseksi. Tätä poikkeusta sovelletaan kaikkiin direktiivin 95/46 17 artiklan 1 kohdassa lueteltuihin syihin, joilla unohdetuksi tulemista koskevaa oikeutta voidaan perustella, ja näin ollen jopa esimerkiksi tilanteessa, jossa henkilötietoja on käsitelty lainvastaisesti (1 kohdan d alakohta). Asetuksen 2016/679 mukaan hakutulosten luettelosta poistamista koskevaa oikeutta voidaan siis rajoittaa sananvapauteen ja tiedonvälityksen vapauteen liittyvistä syistä, vaikka käsittely koskisi arkaluonteisia tietoja.

92. Näin ollen ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa toiseen ennakkoratkaisukysymykseen, että direktiivin 95/46 8 artiklan 1 ja 5 kohdan nojalla hakukoneen ylläpitäjä on velvollinen hyväksymään järjestelmällisesti hakutulosten luettelosta poistamista koskevat pyynnöt sellaisten linkkien osalta, jotka johtavat tässä säännöksessä tarkoitettuja arkaluonteisia tietoja sisältäville internetsivuille, jollei direktiivissä 95/46 säädetyistä poikkeuksista, kuten niistä, joista on säädetty kyseisen direktiivin 8 artiklan 2 kohdan a ja e alakohdassa, muuta johdu. Sitä vastoin se, että kyseisellä internetsivulla olevat tiedot kuuluvat direktiivin 95/46 9 artiklan soveltamisalaan, on seikka, joka voi mahdollistaa

46 Tuomio 13.5.2014 (C-131/12, EU:C:2014:317).

47 Ks. suuntaviivojen s. 22.

hakutulosten luettelosta poistamista koskevan pyynnön hylkäämisen. Tällaisessa tilanteessa hakukoneen ylläpitäjän on punnittava keskenään yhtäältä perusoikeuskirjan 7 ja 8 artiklan mukaista oikeutta yksityiselämän kunnioittamiseen ja oikeutta tietosuojaan sekä toisaalta yleisön oikeutta saada kyseessä olevat tiedot ja perusoikeuskirjan 11 artiklan mukaista tietojen esittäjän oikeutta sananvapauteen.

### *D Kolmas ennakkoratkaisukysymys*

93. Koska kolmas ennakkoratkaisukysymys esitetään, ”mikäli ensimmäiseen kysymykseen vastataan kieltävästi”, ja kun otetaan huomioon ensimmäiseen kysymykseen ehdottamani myöntävä vastaus, kolmanteen kysymykseen ei ole tarpeen vastata.

### *E Neljäs ennakkoratkaisukysymys*

94. Neljäs ennakkoratkaisukysymys on kaksiosainen.

95. Tämän kysymyksen ensimmäisessä osassa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee unionin tuomioistuimelta, onko hakukoneen ylläpitäjä velvollinen hyväksymään hakutulosten luettelosta poistamista koskevan pyynnön, jos pyynnön esittäjä osoittaa, että internetsivulla, johon riidanalainen linkki johtaa, julkaistut henkilötiedot ovat epätäydellisiä tai epätarkkoja tai vanhentuneita.

96. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii siten selvittämään, onko tällainen velvollisuus olemassa, jos pyynnön esittäjä osoittaa, että kun otetaan huomioon tuomioistuinmenettelyn kulku, menettelyn aikaisempaan vaiheeseen liittyvät tiedot eivät enää vastaa hänen senhetkistä todellista tilannettaan.

97. Neljännen kysymyksen toisessa osassa, jossa viitataan erityisesti B. H:ta ja E. D:tä koskeviin asioihin, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii selvittämään, ovatko yksityishenkilöä koskevaan tutkintaan tai oikeudenkäyntiin sekä niihin perustuvaan tuomioon liittyvät tiedot direktiivin 95/46 8 artiklan 5 kohdassa tarkoitettuja rikoksiin ja tuomioihin liittyviä tietoja, ja erityisesti, kuuluuko internetsivu, joka sisältää luonnollista henkilöä koskeviin tuomioihin tai oikeudenkäyntimenettelyihin viittaavia tietoja, tämän säännöksen soveltamisalaan.

98. Kysymyksen toinen osa on tutkittava ennen sen ensimmäistä osaa.

99. Direktiivin 95/46 8 artiklan 5 kohdan mukaan rikoksiin, tuomioihin tai turvaamistoimiin liittyvää tietojenkäsittelyä voidaan suorittaa ainoastaan julkisen viranomaisen valvonnassa tai, jos kansallisessa lainsäädännössä säädetään erityisistä tarpeellisista suojatoimista, jäsenvaltion myöntämissä näiden suojatoimien kattamissa poikkeuksissa. Täydellistä rikosrekisteriä ei kuitenkaan saa pitää kuin julkisen viranomaisen valvonnassa. Jäsenvaltiot voivat säätää siitä, että myös hallinnollisiin sanktioihin tai siviiliprosesseihin liittyviä tietoja on käsiteltävä julkisen viranomaisen valvonnassa.

100. Mielestäni internetsivuilla julkaistut oikeudenkäyntimenettelyihin liittyvät tiedot, kuten B. H:ta ja E. D:tä koskevissa asioissa kyseessä olevat tiedot, ovat direktiivin 95/46 8 artiklan 5 kohdassa tarkoitettuja tietoja. Vaikka rikosoikeudenkäynti ei ole johtanut tuomioon, kyseessä on kuitenkin rikokseen *liittyvä* tieto.

101. Ratkaistavana on vielä neljännen ennakkoratkaisukysymyksen ensimmäinen osa, joka liittyy päätelmiin, joita on tehtävä tästä tuomioistuinmenettelyn aikaisempaa vaihetta käsitteleviä ja lähtökohtaisesti vanhentuneita artikkeleita – erityisesti lehtiartikkeleita – koskevasta toteamuksesta.

102. Kun otetaan huomioon toisen kysymyksen kolmanteen osaan ehdotettu vastaus, katson, että koska kyseessä on lehtiartikkeli, on valittava monivivahteisempi lähestymistapa, jos kyse on pelkästään journalistisia tarkoituksia varten ilmoitetuista henkilötiedoista.

103. Suuntaviivoissa todetaan tältä osin, että ”unionin jäsenvaltioilla voi olla erilaisia lähestymistapoja rikoksentekijöitä ja heidän rikoksiaan koskevien tietojen julkaisemiseen. Ne ovat voineet antaa erityislainsäädäntöä, jolla on vaikutusta tällaisten tietojen saatavuuteen ajan mittaan. Tietosuojaviranomaiset käsittelevät tämän tyyppistä tapausta jäsenvaltiossaan voimassa olevien periaatteiden ja lähestymistapojen mukaisesti. Yleisesti ottaen tietosuojaviranomaiset ovat taipuvaisempia tarkastelemaan sellaisten hakutulosten poistamista luettelosta, jotka liittyvät suhteellisen vähäisiin ja kauan sitten tehtyihin rikkomuksiin, kuin sellaisiin, jotka liittyvät hiljattain tehtyihin vakavampiin rikkomuksiin. Nämä kysymykset on kuitenkin tutkittava harkiten, ja niitä on käsiteltävä tapauskohtaisesti.” [48]

104. Vastaavasti katson, että on aiheellista tehdä tapauskohtainen tutkinta, jossa hakukoneen ylläpitäjä punnitsee keskenään yhtäältä perusoikeuskirjan 7 ja 8 artiklan mukaista oikeutta yksityiselämän kunnioittamiseen ja oikeutta tietosuojaan ja toisaalta yleisön oikeutta saada kyseessä olevat tiedot, sekä samalla ottaa huomioon sen, että nämä tiedot kuuluvat journalismin alaan tai merkitsevät taiteellista taikka kirjallista ilmaisua.

## VI Ratkaisuehdotus

105. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa Conseil d’État’n (Ranska) esittämiin ennakkoratkaisukysymyksiin seuraavasti:

1) Hakukoneen ylläpitäjän vastuiden, valtuuksien ja mahdollisuuksien yhteydessä yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta 24.10.1995 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 95/46 8 artiklan 1 ja 5 kohtaa sovelletaan lähtökohtaisesti tällaisen ylläpitäjän toimintaan.

2) Sellaisen internetsivun lisääminen hakutulosten luetteloon, joka sisältää rikoksiin ja syytetoimiin viittaavia tietoja, kuuluu direktiivin 95/46 8 artiklan 5 kohdan soveltamisalaan.

3) Direktiivin 95/46 8 artiklan 1 ja 5 kohdan nojalla hakukoneen ylläpitäjä on velvollinen hyväksymään järjestelmällisesti hakutulosten luettelosta poistamista koskevat pyynnöt sellaisten linkkien osalta, jotka johtavat tässä säännöksessä tarkoitettuja arkaluonteisia tietoja sisältäville internetsivuille, jollei direktiivissä 95/46 säädetyistä poikkeuksista, kuten niistä, joista säädetään kyseisen direktiivin 8 artiklan 2 kohdan a ja e alakohdassa, muuta johdu.

4) Sitä vastoin se, että kyseessä olevan internetsivun tiedot kuuluvat direktiivin 95/46 9 artiklan soveltamisalaan, on seikka, joka voi mahdollistaa hakutulosten luettelosta poistamista koskevan pyynnön hylkäämisen. Tällaisessa tilanteessa hakukoneen ylläpitäjän on punnittava keskenään yhtäältä Euroopan unionin perusoikeuskirjan 7 ja 8 artiklan mukaista oikeutta yksityiselämän kunnioittamiseen ja oikeutta tietosuojaan ja toisaalta yleisön oikeutta saada kyseessä olevat tiedot sekä perusoikeuskirjan 11 artiklan mukaista tietojen esittäjän oikeutta sananvapauteen.

48 Ks. suuntaviivojen s. 23.